

*Araştırma Makalesi / Research Article*

*Geliş Tarihi / Received:* 23.04.2025

*Kabul Tarihi / Accepted:* 10.10.2025

Aktaş, R. (2025). Rusçada kadın varlığı: Dişil sözcüklerin oluşumu ve kullanımı. *HUMANITAS - Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(26), 1-18. <https://doi.org/10.20304/humanitas.1682522>

## ÇAĞDAŞ RUSÇADA YENİ DİŞİL SÖZCÜKLERİN OLUŞUMU VE KULLANIMI HAKKINDA

**Renata AKTAŞ<sup>1</sup>**

### ÖZ

Rusçada yeni dişil sözcüklerin ortaya çıkışı, kadınların hayatın çeşitli alanlarına aktif katılımını yansıtır. ‘Авторка’ [avtorka] (kadın yazar) ya da ‘менеджерка’ [menedjerka] (kadın pazarlamacı) gibi yeni dişil sözcüklerin ortaya çıkışı toplumda aktif tartışmalara neden olmaktadır. Her ne kadar bazı dişil sözcükler dilde yer edinmiş olsa da yeni biçimler toplum tarafından genellikle tuhaf olarak algılanmaktadır. Bu makale, Rusçada dişil sözcüklerin oluşum ve kullanım sürecini incelemektedir. Makale, dişil sözcüklerin oluşumundaki ana eğilimleri, son eklerin tarihsel gelişimini ve bu son eklerin dişil cins kategorisinin oluşumundaki rolünü analiz etmektedir. Makale hem yerleşik dişil sözcük biçimlerini hem de meslekleri ve sosyal rolleri ifade eden yeni dişil cinsiyet biçimlerini ele almaktadır. Analiz, dişillerin ana oluşum yolunun son ek yolu olduğunu, evrensel bir son ekin yokluğunun bir sonucu olarak, anlam nüansları yaratan çeşitli son ekler olduğunu göstermiştir. Bu bağlamda, yeni dişillerin oluşumu dil bilimsel normlara, bağlama ve kişisel görüşlere dayanarak dikkatli bir kullanım gerektirmektedir.

**Anahtar Kelimeler:** dişil sözcük, feminitif, son ek, cins kategorisi, çağdaş Rusça.

## FEMALE PRESENCE IN THE RUSSIAN: FORMATION AND USAGE OF FEMININE WORDS

### ABSTRACT

The appearing of novel femininitives, exemplified by terms such as ‘авторка’ (female author) or ‘менеджерка’ (female manager), instigates active discussions within society. While certain femininitives have become established within the linguistic system, newly coined forms are frequently perceived as unconventional or artificial. Investigated the formation and use of Russian femininitives, analyzing their emergence and societal reception. Examined word-formation tendencies, historical suffix development, and their role in the feminine gender category. Analysed established and new femininitives in professional and social contexts. Summarized key trends and regularities in modern Russian usage. Key findings revealed suffixation as the primary formation method, with diverse suffixes creating nuanced meanings due to the absence of a universal form. Emphasized the need for careful and context-aware application of new femininitives, considering linguistic norms and individual perspectives.

**Keywords:** feminine word, feminine, suffix, genus category, Russian.

<sup>1</sup> Öğr. Gör. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, [renataaktas@akdeniz.edu.tr](mailto:renataaktas@akdeniz.edu.tr), <https://orcid.org/0000-0002-7867-5054>

## **Giriş**

Nispeten yakın zamanda, Rus medyasında hem dil bilimciler hem de sosyal medya kullanıcıları arasında tartışmalara neden olan anlamsal olarak kadınlığı ifade eden ve feminitifler<sup>2</sup> olarak adlandırılan yeni sözcükler kullanılmaya başlamıştır. Gönderiler ve yorumlarda, bir yandan Rus dilinin dil bilimsel kuralların ihlalini temsil eden, diğer yandan da günlük konuşmaya doğal bir giriş için koşullar yaratan dişil sözcükleri aktif olarak kullanılmaktadır. ‘Спортсменка’ [sportsmenka] (sporcu kadın), ‘актриса’ [aktrisa] (kadın oyuncu) gibi feminitifler Rus diline yerleşmiş ve aktif olarak kullanılmakta, olumsuz tartışmalara da yol açmamaktadır. Ancak, ‘авторка’ [avtorka] (yazar kadın), ‘менеджерка’ [menedjerka] (pazarlamacı kadın), ‘сценаристка’ [stsenatistka] (senaryo yazarı kadın) ya da ‘редакторка’ [redaktorka] (editör kadın) gibi yeni sözcükler henüz resmî dile yerleşmemiş, sadece sözlü konuşmalarda kullanılan sözcükler olarak benimsenmiştir. Toplumda kadınların etiketlenmesine ilişkin tartışmalar, esas olarak meslekler (пожарная [pojarnaya] – itfaiyeci kadın, фотографиня [fotografinya] – fotoğrafçı kadın), makamlar (деканесса [dekanessa] – kadın dekan) ve faaliyet türleri için kullanılan neo-feminitifleri etkilemektedir (Butorina, 2023, s. 2602).

Metadil bilimsel yorumlar ve çevrimiçi tartışmalar, internet kullanıcılarının Rusçadaki feminitiflerin yapım süreciyle aktif olarak ilgilendiğini göstermektedir (İlyasova ve Pugaçyova, 2022, s. 64). Bazıları yeni sözcüklerin toplumdaki kadın rolünün adil bir şekilde yansıtılmasına katkıda bulunduğuna inanırken, diğerleri bunları dilin söz varlığında gereksiz değişiklikler olarak görmektedir. Kadınlara özgü sözcükler (feminitifler) günümüzde Rusçada daha çok günlük konuşma dilinde yaygınlık gösterse de Rus dilinin yazılı standartlarına yerleşme potansiyelini taşımaktadır.

Feminitiflerin ekleriyle ilgili tartışmaların temelinde, tek bir dil kuralının olmayışı yatmaktadır; bu durum eklerin ne kadar kullanışlı olduğunu, üslup özelliklerini, normlara uygunluğunu, kabul edilebilirliğini ve sosyal-politik anlamlarını etkilemektedir. Bu bağlamda, feminitifler konusu, yalnızca dil bilimini değil, aynı zamanda toplumdilbilimini de etkileyen bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır; zira toplumsal değişimlerin dilsel düzlemdeki yansımaları, kadın hakları mücadelesinde önemli bir araç işlevi görmektedir. Bu sorunun temelinde ise, çağdaş toplumu giderek artan bir biçimde etkileyen toplumsal cinsiyet eşitliği ve feminizm olgusunun gelişimi yatmaktadır. Nitekim, sosyal medyanın, söz konusu sözcüklerin daha geniş bir tartışma zemini bulmasına ve yaygınlaşmasına olanak tanıyan bir platform işlevi gördüğü aşikardır.

Rus dili, yapısal olarak dişil çekim unsurları içeren bir dildir. Geçmişte, Rus dilinde dişil sözcüklere duyulan ihtiyacın sınırlı olması, eril formların evrensel kabul gördüğü ülkenin ataerkil yapısıyla ilişkilendirilmekteydi. Ancak dil, toplumsal süreçlerin etkisiyle sürekli bir değişim halindedir. 20. yüzyılda, modernleşmenin başlangıcıyla birlikte kadınların mesleki ve sosyal faaliyetlerinin artması, feminist hareketin yaygınlaşması ve kadın örgütlerinin

---

<sup>2</sup> Feminitif – Rusçadaki feminitif teriminin Türkçe karşılığı tam olarak yoktur. Bu terim, son zamanlarda, özellikle feminizm ve toplumsal cinsiyet eşitliği hareketlerinin etkisiyle kadınların mesleklerine, sosyal rollerine veya unvanlara vurgu yapmak amacıyla yeni dişil sözcükler (feminitifler) türetilmektedir. Bu sözcükler, eril kelimeye belirli bir son ek (suffix) getirilerek oluşturulmaktadır. Rusçadaki feminitif kavramının Türkçe karşılığı “dişil sözcük” şeklinde bir açıklamayla ifade edilebilir. Böylece Rus dilinde eril sosyal adları için маскулатив (maskulatif), dişil sosyal adları için феминитив (feminitif) yaygın olarak kullanılır.

kurulması, çok sayıda dişil sözcüğün ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Toplumun değişen talepleri, kadınların siyaset, iş dünyası, bilim ve diğer alanlardaki etkin katılımı, dilin işlevsel kurallarının sınırlarının genişlemesine, dolayısıyla feminitiflerin ortaya çıkmasına yardımcı olmuştur. Özellikle 21. yüzyılın başlarında, mesleki ve sosyal statüleri yansıtan feminitiflerin Rusça sözcük türetiminde önemli bir yenilenme gözlemlenmektedir.

21. yüzyılın başlarında Rus diline çeşitli alanlardan dahil olan dişil neolojizmlerin önemli bir kısmı, eril formda bulunan yabancı kökenli sözcüklerden oluşmaktadır. İ. Fufayeva (2020), авторка [avtorka] (kadın yazar), комментаторка [kommentatorka] (kadın yorumcu), блогерка [bloggerka] (kadın sosyal medya üreticisi), лекторка [lektorka] (öğretim görevlisi kadın), лидерка [liderka] (kadın lider) gibi dişil neolojizmlerin dilin yapısını bozduğunu ve hatalı kullanımlar olduğunu ileri sürmektedir. Daha önce erkeklere özgü kabul edilen kadın pozisyonlarının ortaya çıkmasının yanı sıra, Rus dilinde sözcük türetme süreçlerini karmaşıklaştıran bir dizi yeni meslek dalı da türemiştir. Diğer dişil biçimlerin oluşumu incelendiğinde, Rus dilinin zengin sözcük türetme sistemi, tek bir biçim yerine birden fazla biçimin oluşumuna olanak tanımaktadır. Bu çeşitlilik, her biri kendine özgü anlamsal ve üslup yükü taşıyan çeşitli soneklerin varlığından kaynaklanmaktadır. Feminitiflerin kullanımında bir sistematik ve düzenin bulunmaması, bu sözcüklerin tam teşekküllü işlevsel kurallarının henüz yerleşmediğini göstermektedir (Alksnit: 49). Rus dilinde dişil sözcüklerin sistematik bir şekilde türetilmemesi sorunu, bu sözcüklerin hatalı ve zaman zaman küçümseyici bir şekilde algılanmasına yol açmaktadır. Böylelikle, директор [direktor] – директорша [direktorşa] – директриса [direktrisa] – директорка [direktorka] veya адвокат [advokat] – адвокатша [advokatşa] – адвокатесса [advokatesa] – адвокатка [advokatka] gibi aynı sözcüğün farklı dişil formlarının bulunduğunu ve bu formların her birinin farklı çağrışımlara sahip olabileceğini göstermektedir.

Günümüzde, bu tür sözcük türetimi, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadınların profesyonel ve kamusal yaşamda kapsayıcılığı ile görünürlüğü hakkındaki küresel tartışmalar bağlamında önemli bir araştırma konusu haline gelmiştir. Bu makalenin önemini, çağdaş Rus dilinde tartışmalara yol açan yeni dilsel değişimleri açıklama gerekliliği oluşturmaktadır. Yeni sözcük dağarcığının hızlı büyümesi, sözlüklerde yeni sözcükler için normların bulunmaması, dişil biçimlerin hatalı türetimi ve kullanımı ile internet ortamındaki dilsel değişimler; Rus dilinde cinsiyet içeriğinin tanımlanmasını netleştirmek, cins kategorisi ile toplumsal cinsiyet arasında ayırım yapmak, feminitiflerin rolünü irdelemek, feminitiflerin temel işlevlerini ve sözcük türetim süreçlerini sistematik bir şekilde ele almak için önemli bir ihtiyacı ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada, çağdaş Rusçada yeni ortaya çıkan dişil sözcüklerin morfolojik ve sosyodilbilimsel analizleri incelenmektedir. Söz konusu sözcükler, öncelikle morfolojik açıdan türetme biçimlerine göre sınıflandırılmıştır. Ardından, sınıflandırılan sözcüklerin kullanım bağlamları incelenmiş ve sözcüklerin yaygınlaşmasında etkili olan sosyal faktörler (toplumsal cinsiyet eşitliği tartışmaları, feminizm dalgası, mesleklerin dişil temsili vb.) araştırılmıştır.

Bu makalenin amacı, çağdaş Rusçada dişil isimlerin türetilmesi sürecini analitik bir yaklaşımla incelemektir. Metinlerde profesyonel ve sosyal rolleri ifade etmek amacıyla kullanılan dişil biçimler, sosyal medya platformlarında yoğun bir tartışma ortamı yaratarak iki temel görüş grubunun oluşmasına neden olmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, dişil

soneklerin türetimi ve kullanımındaki başlıca eğilimleri belirlemek, bu soneklerin tarihsel gelişimini izlemek, Rus dilinde dişil kategorisinin oluşumundaki rollerini saptamak ve dişil sonekleri; kökenleri, anlamları ve üslup özelliklerine göre sınıflandırmaktır. Yapılan bu analiz, özellikle dişil biçimlerin türetimi bağlamında dişil soneklerin kullanımındaki güncel eğilimlerin belirlenmesine olanak sağlayacaktır.

### **Cins Kategorisi**

Cins kategorisi, bir sözcüğün kökünün ve sonunun doğası tarafından belirlenen dil bilgisel bir kategoridir ve sonlar aracılığıyla konuşma bölümlerinin anlaşmasını ifade eder. Şansky, «Rus dilinde tekil sayıdaki hiçbir isim cinsiyet kategorisi dışında kalmaz. Bu, isimlere içsel olarak aittir ve sözdizimsel olarak bağımsızdır» (Şansky, 1988: 257).

Bir ismin cins kategorisi tekil biçimlerdeki bir ismin, kendisiyle uyuşan kelime biçiminin genel biçimleriyle seçici olarak ilişki kurma yeteneğinde ifade edilen, kelime indeksli olmayan, sözdizimsel olarak tespit edilebilen morfolojik bir kategoridir (Şvedova, 1980, s. 463). Dil bilgisel bir kategori olarak ‘cinsiyet’ türü kelimeleri eril, dişil ve nötr cinslere ayırır (Coates, 2005, s. 34).

Çağdaş Rus edebi dilinin temelini atan M. Lomonosov’a (Lomonosov, 1755) göre Rusçada dört ana cins vardır: eril, dişil, orta ve yaygın. İsimlerin cins kategorisi genellikle morfolojik özelliklerine göre belirlenir (Şansky, 1988, s. 258). Sıfatların son ekleri ismin cinsiyetine göre değişir. Bir isim ve sıfat arasındaki bağlantı; cinsiyet, sayı ve durum uyumu gerektirir. Bu nedenle, örneğin, город [gorod] (şehir) sözcüğü eril bir kelimedir, страна [strana] (ülke) dişil bir sözcük ve дерево [derevo] (ağaç) nötr bir sözcüktür. ‘Город’ – интересный, большой [gorod interesniy, bolşoy] (şehir ilginçtir, büyüktür), ‘страна’ – интересная, большая [strana interesnaya, bol’şaya] (ülke ilginçtir, büyüktür), ‘дерево’ – интересное, большое [derevo interesnoye, bol’şoye] (ağaç ilginçtir, büyüktür). Rusçada cins kategorisi; isimlerin, sıfatların, zamirlerin, tekil sayıların ve bazı fiil biçimlerinin hemen hemen tüm biçimlerinin doğasında vardır. Bu sebeple, dil bilgisel ve sözcüksel özellikler, sözcük türetiminde rol oynar. Ayrıca bir sözcüğün cins kategorisi, canlı varlıkların cinsiyet özelliklerini de yansıtmaktadır. Örneğin, ‘Писатель опубликовал роман’ [Pisatel’ opublikoval roman] (Yazar bir roman yayınladı) cümlesinde nötr form sunulur ve dikkati yayın gerçeğine yoğunlaştırmaktadır. ‘Писательница опубликовала роман’ [Pisatel’nitsa opublikovala roman] (Kadın yazar bir roman yayınladı) cümlesinde ise dişil cinsiyet vurgulanmaktadır. Bu tür dişil sözcükler, bir cinsiyet kategorisi olarak, bir dildeki eril ve dişil cinsiyet arasındaki dil bilgisel ayrımı yansıtan sözcük birimleridir. Böylelikle, Rus dilinde dişil sözcükler, kadınlara özgü meslekî, sosyal ve diğer rolleri ifade eder ve dil bilgisel cinsiyet kategorisinin bir parçasını oluşturur.

Feminitiflerin ait olduğu dil bilgisel cinsiyet, her zaman biyolojik cinsiyetle tam olarak örtüşmeyebilir (örneğin, ‘человек’ [çelovek] (insan) kelimesi eril cins bir isimdir, ancak hem erkekleri hem de kadınları ifade edebilir). Bununla birlikte, özel bir cinsiyet kategorisi olarak feminitifler, her zaman kadın cinsiyetini vurgular, bu da onları cinsiyet sözlüğü bağlamında anahtar terimler haline getirir.

### Cinsiyet Kategorisi

Toplumsal cinsiyet kategorisi, bireyin biyolojik cinsiyetini doğal bir veri olarak kabul eder. Birçok dilde cinsiyet rollerinin aktif olarak yeniden tanımlanmasına yönelik yeni kategorik tanımlamalara rağmen, Rusçada geleneksel olarak iki cinsiyet mevcuttur: erkek ve kadın. Toplumsal cinsiyet kavramı, anatomik ve fizyolojik farklılıkları bünyesinde barındırır.

Cinsiyet kategorisi, dişil sözcüklerin tanımlanması ve kullanımında temel bir rol oynamaktadır; zira dildeki dişil ve eril biçimlerin ayrımı, cinsiyet farklılığına dayanmaktadır. Örneğin, ‘учитель’ [uçitel] (öğretmen) ve ‘учительница’ [uçitel’nitsa] (öğretmen hanım), ‘директор’ [direktor] (müdür) ve ‘директорка’ [direktorka] (kadın müdür) sözcükleri, farklı cinsiyetlere ait olduklarını vurgulamaktadır. Dolayısıyla, feminitiflerdeki cinsiyet kategorisi, yalnızca dil bilimsel bir gösterge olmanın ötesinde, sosyal ve kültürel değişimleri yansıtan önemli bir unsurdur. Norman (2021, s. 232), Rus dili ve bilincinde, fizyolojik cinsiyetin yanı sıra, biyolojik cinsiyetin sosyal ve psikolojik bir algısı olarak yorumladığı toplumsal cinsiyetin de belirleyici olduğuna inanmaktadır. Yazar, bu tespitiyle, söz konusu iki özellik arasında bir ayrışma olasılığına işaret etmektedir. Feminizm ve toplumsal cinsiyet kategorisine ilişkin tartışma, dilin toplumsal cinsiyet ilişkilerindeki ve sosyal adaletteki rolüne dair daha geniş bir sorunsalı yansıtmaktadır. Bu nedenle, feminitifleri savunanlar ve karşı çıkanlar arasındaki temel tartışma, dilin sosyal süreçler tarafından ne ölçüde değiştirilmesi gerektiği ve bu durumun toplumdaki kadın ve erkek rollerinin algılanışını nasıl etkilediği üzerine odaklanmaktadır.

Bazı dil bilimciler, Rus dilinde isimlerin cinsiyet belirtmeyen bir cinsiyetle kullanılabildiği (‘доктор’ [doktor] (doktor) veya ‘лидер’ [lider] (önder)) durumlarda, cinsiyetin dişil biçimlerle aşırı vurgulanmasının gereksiz olabileceğini ileri sürmektedir. Bu gibi durumlarda, eril biçim evrensel olarak kabul edilir ve biyolojik cinsiyetten ziyade işlevi veya rolü vurgular. Bu teoremin savunucularından biri olan V. Vinogradov (1986, s. 62), Rus dilinde insanları (meslekler veya sosyal roller) tanımlamak için kullanılan eril cinsiyetin, cinsiyetten ziyade bireyin genel fikrini, belirli bir kategoriye veya sosyal gruba ait olduğunu vurguladığını belirtmiştir.

### Feminitiflerin Anlamı

20. yüzyılın sonlarına doğru dil bilim alanında feminizmin yükselişiyle birlikte, kadın dili de akademik bir inceleme alanı olarak şekillenmeye başlamıştır. Amerikalı bilim insanı R. Lakoff’un ‘Dil ve Kadının Yeri’ (1973) başlıklı çalışması, bu akımın başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Yazar, bu çalışmasında kadın ve erkek dilleri arasındaki avantajları, dezavantajları ve farklılıkları analiz etmiştir. Avustralyalı yazar D. Spender, ‘Erkek Yapımı Dil’ (1980) başlıklı çalışmasında, kadının statüsünün erkeğin statüsünden türediğini savunmuş ve ‘eril’ dilin kadınların yaşamları üzerindeki etkisini incelemiştir. Rus dil biliminde, A. Kirilina (2005), E. Gritsenko (2005), M. Krongauz (2005), E. Goroshko (2025), L. Bakhaeva (2006), İ. Khaleeva (2001), M. Tomskaya, L. Maslova (Tomskaya, 2005), İ. Fufaeva (2020) ve diğerleri gibi dil bilimciler, toplumsal cinsiyet araştırmalarına aktif olarak katkıda bulunmuştur. Bu çalışmalar sayesinde, araştırmacılar dil gelişiminin coğrafi, sosyal, ekonomik ve kültürel faktörlerin yanı sıra biyolojik faktörlerden (cinsiyet, yaş) de etkilendiği sonucuna ulaşmışlardır. Bu durum, öncelikle dildeki toplumsal cinsiyetin dil tarafından sabitlenmiş kalıp yargıların bir yansıması olmasından kaynaklanmaktadır.

‘Feminitif’ terimi, Latince ‘femina’ (kadın) kelimesinden türetilmiş olup, belirli son eklerle oluşturulan ‘kadınlığı belirten’ bir sözcüğü ifade etmektedir. Dişil sözcükler olan feminitifler, eril sözcüklerden türetilir ve kadınların sosyal, yaş, mesleki, etnik ve diğer statülerini yansıtır. T. Jorj’a göre, «feminitif, karşılık gelen eril isimle türetilen ve eşleştirilen dişil cinsiyete ait yeni bir sözcüktür» (Jorj, 2018, s. 357). Ayrıca Rus dil biliminde ‘feminitif’ terimi, hem dişil cinsiyetteki herhangi bir varlığı ifade edebilir hem de özel dişil ekleri veya ‘-a’ gibi son eklerle dişiliğin göstergesini belirtebilir (İlyasova ve Pugaçyova, 2022, s. 56). İ. Fufaeva (2020), herhangi bir kadın adının bir kişinin neredeyse tüm olası özelliklerini (meslek, ikamet yeri, davranış, akrabalık, etnik köken) ifade edebileceğini belirtmektedir. Geniş anlamda kadınlara atıfta bulunan her şey feminitif kavramına dahil edilir. Dar anlamda ise, kadınlık anlamının eklendiği ve dil bilgisel olarak bir hizmet morfem, çoğunlukla bir son ek tarafından ifade edildiği türetilmiş bir sözcüğü temsil eder.

### **Feminitiflerin Oluşum Tarihi**

Rus dilindeki kadınlara özgü kelime türetme geleneğinin kökenleri 10. yüzyıla dayanır. Fufayeva, bu olgunun Eski Rusça yazılı metinlerinde ‘penses’ sözcüğünün kullanımıyla bağlantılı olduğu belirtmektedir (Fufayeva, 2020, s. 35). Daha sonra боярыня [boyarinya] (boyar karısı), барыня (hanım ağa), банщица (hamamcı kadın), калачница (açma pişiren kadın) gibi kelimeler kullanılmıştır.

Kadınlar bu faaliyet alanlarından dışlandıkları için tarihsel olarak birçok mesleğin kadın temsilcisi yoktu (Latypova, 2022, s. 181). Kısa süre sonra, 17. yüzyılda, Avrupa ülkeleriyle artan temasların bir sonucu olarak, Rus dili, kadınların toplumda aktifleşmesine neden olan sosyal değişikliklere uğramıştır. Kadınların toplumdaki konumundaki değişim, anında dile yansımış ve feminitiflerde keskin bir artışa neden olmuştur. Rusya’nın Avrupalılaştığı dönemden itibaren музыкантша [muzıkantşa] (müzisyen kadın), актриса [aktrisa] (kadın oyuncusu), баронесса [baronesa] (barones), принцесса [printsesa] (penses), живописица [jivopisitsa] (kadın ressam), одева́льщица [odeval’sitsa] (kadın terzi), убо́рщица [ubor’sitsa] (kadın temizlikçi), сочи́тельница [soçinitel’nitsa] (kadın bestecisi) gibi dişil sözcükler aktif olarak kullanılmaya başlamıştır.

Toplumsal ekonomik yaşamındaki değişimler ve 20. yüzyılın başlarında özgürleşme hareketinin gelişimi, kadınların sosyal rollerinde önemli değişikliklere yol açmıştır. Geçen yüzyıl boyunca, медсестра [medsestra] (hemşire), сценаристка [stsenaristka] (kadın senaryo yazarı), кандидатка [kandidatka] (kadın aday), специалистка [spetsialistka] (kadın uzman), учительница [uçitel’nitsa] (kadın öğretmen), блондинка [blondinka] (sarışın kadın), телефонистка [telefonistka] (santral görevlisi kadın), няня [nyanya] (dadi) gibi feminitifler Rus sözlüğünde yerleşik hale gelmiş ve nötr anlamlar kazanmıştır. Bu durum, kadınların toplumsal rollerinin değiştiğini ve bazı kadın meslek adlarının (feminitiflerin) dile yerleştiğini göstermiştir. Ancak kadınların toplumsal rollerindeki değişimler ve bu değişime paralel olarak bazı kadın meslek adlarının (feminitiflerin) dilbilimsel düzlemde yerleşiklik kazanması, Rusçada her meslek adı için otomatik bir dişil biçim türetme eğilimi doğurmamıştır.

20. yüzyılın sonları ile 21. yüzyılın başlarında küreselleşmenin ilerlemesi ve internetin yaygınlaşması, tüm dillerde yeni meslek adlarının türetilme sürecinde önemli bir hızlanmaya neden olmuştur. Rus dilinde yeni mesleklerin yanı sıra, sosyal medya platformlarında

tartışmalara yol açan yeni feminitifler (авторка [avtorka] (kadın yazar), адвокатка [advokatka] (kadın avukat), блогерка [bloggerka] (blog yazarı kadın), редакторка [redaktorka] (kadın editör), депутаты [deputatinya] (kadın milletvekili)) özel ilgi görmektedir. Kadınların toplumsal konumundaki değişimler, yeni feminitiflerin önemini artırmaktadır. Ancak bu yeni feminitifler, ideolojik yük taşımaları ve bazı rahatsız edici veya uygunsuz bir üslup olarak algılanmaları nedeniyle tartışmalara yol açmaktadır.

Araştırmacılar, 20 ve 21. yüzyıl sözlüklerinde dişillerin yeterince temsil edilmediğini belirtmektedir. Bu durumun tek istisnası, S. Kuznetsov'un (2008) yayımlanan sözlüğüdür ve bu sözlükte dişil biçimler, diğer çağdaş açıklayıcı sözlüklere kıyasla daha kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. Diğer çağdaş açıklayıcı sözlüklerde dişil sözcüklerin neredeyse hiç yer almaması, bu sözcüklerin yerleşik dil sisteminde henüz tam olarak kabul görmediğini ve daha ziyade konuşma dilinde kullanıldığını göstermektedir (Godizova ve Lanjia, 2022, s. 50). Bu durum, dişil sözcüklerin dil bilgisel kurallara uygunluğunun sorgulanmasına ve bu sözcüklerin kullanımının henüz standartlaşmadığına işaret etmektedir.

### **Anlamsal Olarak Kadınlığı İfade Eden Sözcük Türleri**

İ. Fufaeva, Rusçada yaygın olarak kullanılan feminitifler arasında coğrafi, etnik ve dini özellikleri yansıtan üç farklı dişil sözcük kategorisi belirlemiştir:

1) Coğrafi bölge sakinlerinin kadınlar için kullanılan adları: парижанка [parijanka] (Parisli kadın), землянка [zemlyanka] (Dünyalı kadın), горожанка [gorojanka] (şehir sakini kadın);

2) Etnik köken, milliyet veya ulusal topluluklara mensup kadınların adları: китайка [kitayanka] (Çinli kadın), турчанка [turçanka] (Türk kadın), россиянка [rossiyanka] (Rusyalı kadın), метиска [metiska] (Melez kadın);

3) Belirli bir dine mensup kadınların adları: христианка [hristianka] (Hristiyan kadın), буддистка [buddistka] (Budist kadın), мусульманка [musul'manka] (Müslüman kadın), иудейка [iudeyka] (Yahudi kadın) (Fufayeva, 2020).

Dişillerin eşleştirilmesinin eril biçimlerle standart bir kurala göre bir yanlış anlamayı temsil ettiğini belirtmek gerekir. Американец [amerikanets] (Amerikalı erkek) – американка [amerikanka] (Amerikalı kadın), японец [японets] (Japon erkek) – японка [японка] (Japon kadın), немец [nemets] (Alman erkek) – немка [nemka] (Alman kadın) gibi ulusları eril ve dişil cinsiyette oluşturmanın mevcut çiftleri китаец [kitayets] (Çinli erkek) – китайка [kitayka] değil китайка [kitayanka] (Çinli kadın), грек [grek] (Yunan erkek) – гречка [greçka] değil гречанка [greçanka] (Yunan kadın) olmasında geçerlidir; dahası, bu kural dışılık машинист [maşinist] – машинистка [maşinistka] (makinacı) gibi meslek adlarının eşleştirilmiş çiftleri için de geçerli değildir. Rus dilinde 'машинист' (makinist) sözcüğü gibi anlamsal olarak eşleşmeyen ve tamamen farklı bir meslek veya anlam ifade eden (маляр [malyar] (boyacı erkek) – малярка [malyarka] (boya atölyesi), капитан [kapitan] (erkek kaptan) – капитанка [kapitanka] (gemi kaptanları, denizcilerin taktıkları üniforma şapkası)) gibi sözcükler bulunmaktadır. Bu durum, tarihsel olarak belirli faaliyet alanlarında yalnızca erkeklerin yer almasıyla açıklanmaktadır. Ayrıca, yukarıda belirtilen sözcüklerin tümü farklı dönemlerde türetilmiş ve farklı anlamsal özelliklere sahip olmuştur.

Rusçada sosyal statü ve mesleği belirtmek için genellikle eril kelimeler kullanmak gelenekseldir (Rytekova, 2018, s. 89). Bununla birlikte, Rus dilinde tüm meslek isimleri hem eril hem de dişil biçimlere sahip değildir. Bazı meslek isimleri, geleneksel olarak eril biçimde kullanılır ve bu biçim hem erkekleri hem de kadınları ifade etmek için evrensel olarak kabul edilir. Bu durum, dilin toplumsal cinsiyet normlarını yansıttığını ve bazı mesleklerde tarihsel olarak erkeğin egemen olduğunu göstermektedir. A. Brandner (2020) adlı Çek dil bilimcisi, «birçok meslek, rütbe ve unvanın (gelenekler, fiziksel emeğin yoğunluğu vb. gibi nesnel nedenlerle) sadece erkeklere özgü olduğunu» ifade etmektedir. Örnek olarak кузнец [kuznets] (demirci), носильщик [nosilşik] (hamal), адмирал [admiral] (amiral), полицмейстер [politsmeyster] (polis), губернатор [gubernator] (vali), танкист [tankist] (tankçı), палач [palaç] (cellat), сержант [serjant] (çavuş), лейтенант [leytenant] (teğmen), генерал [general] (general), штурман [şturman] (navigatör), сапёр [sapyor] (istihkâmcı), кавалерист [kavalerist] (süvari) gibi sözcükleri aktarmaktadır (Brandner, 2020, s. 7). Bunlarla beraber Rusçada tamamen kadınlara özgü meslekleri ve statüleri ifade eden dişil cinsiyetli sözcüklerin varlığı da göz ardı edilmemelidir. Bu kategoriye машинистка [maşinistka] (kadın daktilograf), сиделка [sidelka] (hasta bakıcısı kadın), няня [nyanya] (dadı), горничная [gorniçnaya] (oda hizmetçisi kadın), прачка [praçka] (çamaşırcı kadın), роженица [rojenitsa] (doğum yapan kadın) gibi örnekler dâhildir. Bu sözcükler, tarihsel ve kültürel bağlamda kadınların belirli sosyal rolleri üstlendiğini ve bu rollerin dilsel olarak da dişil biçimlerle ifade edildiğini göstermektedir.

M. Krongauz, yukarıda bahsedilen tüm özellikleri, mesleki ve sosyal statü belirten sözcükleri dikkate alarak ve cinsiyet ile dil bilgisel cins arasındaki oranları analiz ederek, insanları ifade eden beş isim sınıfı belirlemiştir (Krongauz, 2005, s. 243-244):

1. Eril ve dişil bağıntılara sahip nötr çiftler: писатель [pisatel'] (erkek yazar) – писательница [pisatel'nitsa] (kadın yazar);
2. Tekil olmayan nötr çiftler: француз [frantsuz] (Fransız erkek) – французженка [frantsujenka] (Fransız kadın);
3. Dişil çiftleri bulunmayan eril cinsi sözcükler: нешеход [peşehod] (yaya);
4. Yalnızca erkeklere atıfta bulunan eril sözcükler: евнух [yevnuh] (hadım);
5. Yalnızca kadınlara atıfta bulunan dişil sözcükler: кухарка [kuharka] (aşçı kadın).

Krongauz'un bu sınıflandırması, Rusçada cinsiyetin dil bilgisel yapıda karmaşık bir şekilde kodlandığını, dilin toplumsal cinsiyet ilişkilerini ve kültürel normları nasıl yansıttığını anlamamıza yardımcı olur.

Fufaeva (2020, s. 42) ise, kişi isimlerinin kadın korelasyonlarının varlığına göre şu şekilde kategorize edilebileceğini belirtmektedir:

1. Türetilmiş çiftler (певец [pevets] (erkek şarkıcı) – певица [pevitsa] (kadın şarkıcı), учитель [uçitel'] (erkek öğretmen) – учительница [uçitel'nitsa] (kadın öğretmen)) vb.;
2. Konuşma dilinde kullanılan dişil benzer çiftler (иллюстратор [illüstrator] (erkek çizer) – иллюстраторша [illüstratorşa] (kadın çizer)) vb.;

3. Dişil karşılıkları bulunmayan eril isimler (*шофёр* [şoför] (şoför), *адмирал* [admiral] (amiral), *астроном* [astronom] (astronom)) vb.;

4. Eril karşılıkları bulunmayan dişil isimler (*няня* [nyanya] (dadi), *гадалка* [gadalka] (falci kadın)) vb. Aynı grupta, kadın cinsiyetini yansıtan *мама* [mama] (anne), *сестра* [sestra] (kız kardeş), *тётя* [tötya] (teyze/hala), *бабушка* [babuşka] (büyükanne) gibi sözcükler de yer almaktadır.

Yazar, ayrıca, çoğu eril sözcüğün dişil cinsiyetteki geçmiş zaman fiilleriyle kolayca uyum sağladığını (*политик сообщила* [politik soobşila] – kadın politikacı bildirdi) ve sıfatların onlarla daha az sıklıkla uyum sağladığını (*наш врач пришла* [naş vrač prişla] – kadın doktorumuz) belirtmektedir.

### **Kadınlığı İfade Eden Kelimelerin Oluşumu**

Dilin en dinamik alanı olan sözcük türetimi, son yıllarda Rus dilinde meydana gelen değişimlerin altında yatan düşünce ve amaçların belirlenmesine olanak tanımaktadır. Bu değişimler, özellikle hızla değişen sosyokültürel ortam ve iletişimde sürekli ortaya çıkan yeni ihtiyaçlar nedeniyle belirginleşmektedir (Radbil ve diğerleri, 2018, s. 128). Bu durum, toplumdaki değişimleri ve toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik artan talebi yansıtan feminitiflerin türetilme sürecinde açıkça gözlemlenebilmektedir. Yeni dişil sözcüklerin ortaya çıkışı, dilde yerleşmesi ve biçimsel özelliklerindeki değişimler, dişil sözcük türetiminin modern sosyal ve kültürel eğilimleri yansıtan aktif ve dinamik bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır.

Rus dilinde, dişil cinsiyetteki bireyleri belirtmek amacıyla genellikle eril isimlerle ilişkili veya paralel dişil isimlerin kullanıldığı kabul edilmektedir (Şansky, 1988: 284). Ancak, dişil biçimlerin türetiminin genel kurala uymadığı istisnai durumlar da mevcuttur. Örneğin, *педагог* [pedagog] (eğitimci), *товарищ* [tovariş] (yoldaş), *человек* [çelovek] (insan) gibi eril isimler cinsiyete işaret eden bireyleri ifade ettiğinde, kural olarak dişil karşılıkları bulunmamaktadır.

Dişil sözcükler, çeşitli sözcük türetme süreçleri aracılığıyla oluşturulmaktadır. Feminitiflerin sözcük türetiminde kullanılan temel yöntemlerden biri, eril isimlerin köküne mesleki veya sosyal bağlılığı ifade eden belirli son eklerin eklenmesiyle gerçekleştirilen son ek türetimidir. Dişil sözcüklerin türetiminde kullanılan ve her biri kendine özgü anlamsal ve stilistik nüanslar taşıyan çeşitli son ekler bulunmaktadır. Dişil isimlerin türetiminde en yaygın olarak kullanılan son ekler aşağıda verilmiştir:

**1. ‘-к-’ son eki:** Şvedova’ya göre, bu son ek eril isimlerden türetilmiştir (Şvedova, 1980, s. 197). Bu son ek hem konuşma dilinde hem de edebi dilde kullanılabilir. Ayrıca, ‘-к-’ eki küçültme biçimleri oluşturmak için de kullanılabilir. Bu eke sahip dişil sözcüklerin çoğu dilde yerleşik bir biçimi temsil eder.

Meslekleri, herhangi bir gruba veya bilgi alanına ait olduğunu belirten eril isimler oluşturmak için aşağıda verilmiş son eklere ‘-к-’ son eki eklenir:

**‘-ист’ + ‘-к-’:** Bu son ek, meslek veya ideoloji belirten isimlere eklenerek dişil karşılıklarını oluşturur: *Футболист* [futbolist] (erkek futbolcu) – *футболистка* [futbolistka] (kadın futbolcu), *журналист* [jurnalist] (gazeteci erkek) – *журналистка* [jurnalistka] (gazeteci kadın).

kadın), коммунист [komunist] (komünist erkek) – коммунистка [komunistka] (komünist kadın);

‘-ец’ + ‘-к-’: Bu son ek, milliyet veya etnik köken belirten isimlere eklenerek dişil karşılıklarını oluşturur: Японец [yaponets] (Japon erkek) – японка [yaponka] (Japon kadın);

‘-ан’ + ‘-к-’: Bu son ek genellikle etnik kimlikleri ifade eder: цыган [tsıgan] (Çingene erkek) – цыганка [tsıganka] (Çingene kadın);

‘-чанин’ + ‘-к-’: Bu son ek, yerleşim yeri veya bölge belirten isimlere eklenerek dişil karşılıklarını oluşturur: крымчанин [krımçanın] (Kırımli erkek) – крымчанка [krımçanka] (Kırımli kadın);

‘-ин’ + ‘-к-’: Benzer şekilde bu son ek de milliyet veya etnik köken belirten isimlere eklenerek dişil karşılıklarını oluşturur: грузин [gruzin] (Gürcü erkek) – грузинка [gruzinka] (Gürcü kadın);

‘-ик’ + ‘-к-’: Bu son ek genellikle bilimsel veya teknik alanlarda kullanılır: (химик [himik] (kimyager erkek) – химичка [himiçka] (kimyager kadın);

‘-ак /-як’ + ‘-к-’: Моряк [moryak] (denizci erkek) – морячка [moryaçka] (denizci kadın) örneğinde olduğu gibi, bu son ek genellikle denizcilik veya macera içeren alanlarda kullanılır;

‘-ач’ + ‘-к-’: Bu son ek genellikle sanatsal alanlarda kullanılır: скрипач [skripaç] (kemancı erkek) – скрипачка [skripaçka] (kemancı kadın);

‘-ич’ + ‘-к-’: Bu son ek, yerleşim yeri veya bölge belirten isimlere eklenerek dişil karşılıklarını oluşturur: москвич [moskviç] (Moskovalı erkek) – москвичка [moskviçka] (Moskovalı kadın);

‘-ит’ + ‘-к-’: Bu son ek genellikle suç veya olumsuz karakterleri ifade eder: бандит [bandit] (haydut erkek) – бандитка [banditka] (haydut kadın);

‘-ант’/‘-ент’ + ‘-к-’: Bu son ek, sosyal veya siyasi rolleri belirten isimlere eklenerek dişil karşılıklarını oluşturur: эмигрант [emigrant] (göçmen erkek) – эмигрантка [emigrantka] (göçmen kadın);

‘-мен’ + ‘-к-’: Bu son ek genellikle sporla ilgili alanlarda kullanılır: спортсмен [sportsmen] (sporcu erkek) – спортсменка [sportsmenka] (sporcu kadın);

‘-тый’ + ‘-к-’: Лентяй [lentyay] (tembel erkek) – лентяйка [lentyayka] (tembel kız) örneğinde olduğu gibi, bu son ek genellikle olumsuz özellikleri ifade eder;

‘-ей’ + ‘-к-’: Bu son ek genellikle dini veya etnik kimlikleri ifade eder: иудей [iudey] (Yahudi erkek) – иудейка [iudeyka] (Yahudi kadın);

‘-ёр’ + ‘-к-’: Bu son ek genellikle profesyonel alanlarda kullanılır: стажёр [stajor] (erkek stajyer) – стажёрка [stajorka] (kadın stajyer);

‘-ер’/‘-онер’ + ‘-к-’: Bu son ek, sosyal veya siyasi rolleri belirten isimlere eklenerek dişil karşılıklarını oluşturur: пионер [pioner] (erkek öncü) – пионерка [pionerka] (kadın öncü);

**‘-ип’+ ‘-к-’:** Bu son ek genellikle olumsuz davranışları belirten isimlere eklenerek dişil karşılıklarını oluşturur: дебошир [deboşır] (dalaşkan erkek) – дебоширка [deboşırka] (dalaşkan kadın);

**‘-ар’+ ‘-к-’:** Bu son ek genellikle sosyal veya siyasi rolleri ifade eder: бунтарь [buntar’] (isyancı erkek) – бунтарка [buntarka] (isyancı kadın);

**‘-ман’/‘-мен’+ ‘-к-’:** Bu son ek, ilgi alanlarını veya hobileri belirten isimlere eklenerek dişil karşılıklarını oluşturur: меломан [meloman] (müziksever erkek) – меломанка [melomanka] (müziksever kadın);

**‘-крат’+ ‘-к-’:** Genellikle sosyal statüleri ifade eden son ek’tir: аристократ [aristokrat] (aristokrat erkek) – аристократка [aristokratka] (aristokrat kadın);

**‘-иш’/‘-ыш’+ ‘-к-’:** Bu son ek, sevgi veya şefkat ifadelerini belirten isimlere eklenerek dişil karşılıklarını oluşturur: малыш [malış] (erkek için yavrum hitabı) – малышка [malışka] (kızlar için yavrum hitabı);

**sıfır eki + ‘-к-’:** Bazı durumlarda, eril isimlerin dişil karşılıkları sıfır ekiyle oluşturulur: шпион [şpion] (casus erkek) – шпионка [şpionka] (casus kadın) (Şvedova, 1980, s. 197).

Bu sınıflandırma, Rus dilinde eril isimlerden dişil isimler türetmek için kullanılan zengin son ek çeşitliliğini ortaya koymaktadır. Her bir son ek, türetilen dişil isme kendine özgü anlam ve üslup özellikleri katarak, dilin cinsiyet ayrımını ifade etme kapasitesini genişletmektedir. Bu durum, dilin toplumsal cinsiyet rollerini ve kültürel normları yansıtmaya biçimlerdeki çeşitliliği göstermektedir.

Rusçadaki yeni feminitiflerin analizi de eril formlardan dişil isimler türetmek için kullanılan ‘-к(а)’ son ekinin yüksek verimliliğini açıkça göstermektedir (автор [avtor] (erkek yazar) – авторка [avtorka] (kadın yazar), лектор [lektor] (öğretim görevlisi erkek) – лекторка [lektorka] (öğretim görevlisi kadın), редактор [redaktorka] (erkek editör) – редакторка [redaktorka] (kadın editör), адвокат [advokat] (erkek avukat) – адвокатка [advokatka] (kadın avukat)). Bu dişil sözcüklerin önemli bir kısmının, eril cinsiyette ‘-op’ veya ‘-ep’ son ekleriyle İngilizceden ödünç alınan sözcüklerden türetilen yeni biçimler olması dikkat çekicidir. Teknoloji ve küreselleşmenin ilerlemesiyle ortaya çıkan belirli profesyonel veya işlevsel rolleri yerine getiren bireyleri ifade eden блогер [blogger] (erkek blog yazarı) – блогерка [bloggerka] (blog yazarı kadın), лидер [lider] (erkek öncü) – лидерка [liderka] (kadın öncü), тренер [trener] (antrenör erkek) – тренерка [trenerka] (antrenör kadın), менеджер [menedjer] (pazarlamacı erkek) – менеджерка [menedjerka] (pazarlamacı kadın), сёрфер [sörfer] (sörfçü erkek) – сёрферка [sörferka] (sörfçü kadın), трейдер [treyder] (borsacı erkek) – трейдерка [treyderka] (borsacı kadın) gibi bu sözcükler İngilizceden Rusçaya aktarılmıştır.

**2. ‘-иц-’:** Rusçada dişil isimlerin türetiminde sıkça kullanılan ve yüksek üretkenliğe sahip son eklerden biri de ‘-иц-’ son ekleridir (‘-иц’ ile ‘-ициц-’ dahildir). Bu son ek, meslek, uğraş alanı veya hizmet belirten eril isimlerden dişil isimler türetmek amacıyla kullanılmaktadır. Nötr bir üslup tonuna sahip olan bu son ek hem günlük konuşma dilinde hem de resmi söylemde yaygın olarak kullanılabilir. Ayrıca ‘-ец-’ ile biten eril isimlerden türetilen ve dişil isimler oluşturan bir grup da bulunmaktadır (однофамилец [odnofamilets] (aynı soyadı taşıyan erkek) – однофамилица [odnofamilitsa] (aynı soyadı taşıyan kadın)). Bu

dişil biçimler, genellikle resmi ve ticari yazışmalarda, edebi eserlerde ve aynı zamanda diş hayvanları belirtmek için de kullanılmaktadır (лев [lev] (aslan erkek) – львица [l'vitsa] (dişi aslan), тигр [tigr] (kaplan erkek) – тигрица [tigritsa] (dişi kaplan)).

Varyantı olan **‘-ниц(а)’** ekinin kullanımı belirli fonetik kurallara tabidir. Bu ek iki tür kökten dişil sözcükler oluşturur: 1) **‘-ник’** ile eşleştirilmiş (художник [hudojnik] (erkek ressam) – художница [hudojnitsa] (kadın ressam)); 2) **‘-тель’** ile biten eril sözcüklerden: (писатель [pisatel'] (erkek yazar) – писательница [pisatel'nitsa] (kadın yazar)). Bu durumlarda ek sadece dil bilgisel cinsi değil, aynı zamanda cinsiyeti de ifade etmektedir.

**‘-Щик(а)’** son eki, **‘-щик’** son ekinden türetilmiş bir varyant olarak, Rus dilinde eşleştirilmiş dişil biçimler türetmek amacıyla kullanılmaktadır (танцовщик [tantsovşik] (dansçı erkek) – танцовщица [tansovşitsa] (kadın dansçı)). Genellikle fiziksel emek veya teknik beceri gerektiren meslekleri ifade eden eril isimlerden dişil isimler türetmek için tercih edilmektedir.

**3. ‘-ис-’, ‘-есс-’:** Son ekleri, Rus dilinde sınırlı sayıda dişil isim türetmek için kullanılmaktadır. Bu son ek, принц [prints] (prens) – принцесса [printsessa] (prens), барон [baron] (baron) – баронесса [baronessa] (barones) gibi örneklerde Fransızca **‘-esse’** son ekinden ödünç alınmıştır. Rus dilinde 17. yüzyıldan itibaren yaygınlaşmaya başlayan bu dişil kategori, yüksek sosyal statüye sahip kadınları ifade eden dişil isimler türetmek amacıyla kullanılmıştır. Bu nedenle, **‘-есс(а)’** son ekiyle türetilen sözcükler genellikle edebi, yüksek veya arkaik bir çağrışıma sahiptir.

20. yüzyıl boyunca, **‘-есс(а)’** ve **‘-ис(а)’** son ekleri, nadir durumlarda kadın mesleklerini belirtmek için kullanılmıştır (поэт [poet] (erkek şair) – поэтесса [poetessa] (kadın şair), актёр [aktör] (aktör) – актриса [aktrisa] (aktris), критик [kritik] (erkek eleştirmen) – критикесса [kritikessa] (kadın eleştirmen). Ancak, 21. yüzyılda bu son ekle yeni feminitiflerin türetilmesinde bir canlanma gözlemlenmektedir (адвокатесса [advokatessa] (kadın avukat), патронесса [patronessa] (patron kadın), пилотесса [pilotessa] (pilot kadın). Bu tür yeni sözcükler Rusça sözlüklerde yer almasa da bu durum, Rus dilinin dinamik gelişimine ve değişen toplumsal normlara uyum sağlama yeteneğine işaret etmektedir.

**4. ‘-ья’:** Bu son ek; durum, uğraş belirten eril isimlerden dişil isimler oluşturmak için kullanılır (колдун [koldun] (büyücü erkek) – колдунья [koldunya] (büyücü kadın), болтун [boltun] (geveze erkek) – болтунья [boltunya] (geveze kadın), лгун [lgun] (yalancı erkek) – лгунья [lgunya] (yalancı kadın)). Bu ek Rusçada yaygın kullanımda değildir ve sabit bir anlamı yoktur. Bu son ekle türetilen sözcüklerin, lehçe, arkaik veya uzmanlık gerektiren terimler olduğu düşünülmektedir.

**5. ‘-их-’:** Son eki, genellikle sanat, zanaat veya fiziksel emekle ilgili meslekleri ifade eden sözcüklerde dişil isimler türetmek için kullanılmaktadır (örneğin, ткач [tkaç] (dokumacı erkek) – ткачиха [tkaçiha] (dokumacı kadın), пловец [plovets] (yüzücü erkek) – пловчиха [plovçiha] (kadın yüzücü). Ancak, T. Efremova’nın (2000) belirttiği gibi, bu son ekle türetilen ve konuşma dilinde kullanılan bir başka sözcük grubu da bulunmaktadır. Bu gruptaki sözcükler, daha düşük bir üslup tonu taşımaktadır (örneğin, врач [vraç] (doktor erkek) – врачиха [vraçiha] (doktor kadın), купец [kupets] (tüccar erkek) – купчиха [kupçiha] (tüccar kadın), дворник [dvornik]

(kapı görevlisi erkek) – дворничиха [dvorniçiha] (kapı görevlisi kadın), повар [povar] (aşçı erkek) – повариха [povariha] (aşçı kadın). İ. Fufaeva (2020) ise, ‘-их-’ son ekinin çeşitli anlamsal nüanslar katabilen dişil son ekler grubuna ait olduğunu ifade etmektedir. Örneğin, ‘ткачиха’ [tkaçiha] sözcüğü dokumacı kadının mesleğini, ‘мельничиха’ [mal’niçiha] sözcüğü değirmencinin eşini, ‘беркутиха’ [berkutiha] sözcüğünde ise dişi bir kuşu ifade etmektedir (Fufaeva, 2020).

**6. ‘-ич(ш)н(а)’, ‘-иничн(а)’, ‘-овн(а)’, ‘-евн(а)’:** Başta ‘-н(а)’ (‘-ovn(a)’, ‘-evn(a)’ son ekleri babanın faaliyet ve sosyal statü isimlerinden dişiller oluşturmak için kullanılıyordu: королевна [korolevna] (kralın kızı), столыникова [stol’nikovna] (masa ustacının kızı), каштелянова [kaştelyanovna] (ev yöneticinin kızı) (Norman, 2021, s. 233). Bugün bu ekler, yalnızca Rus kültürüne özgü olan kadınların babanın isimlerini belirtmeye hizmet etmekte ve sözcüklere düşük bir üslup tarzı vermektedir: Ильинична [ilyinişna], Фоминична [fominişna], Никитична [nikitişna], Ивановна [ivanovna].

**7. ‘-ш(а)’:** Son ekinin kullanımı üzerine dil bilimciler arasında çeşitli görüş ayrılıkları bulunmaktadır. N. Şansky bu son ekin başlangıçta ‘eş’ anlamında kullanıldığını (örneğin, генеральша [general’şa] (generalin eşi), султанша [sultaşa] (sultanın eşi)), ancak zamanla kadın bireyleri ifade etmek için de kullanılmaya başladığını (örneğin, великанша [velikaşa] (dev kadın), лифтерша [liftörşa] (asansör görevlisi kadın), призёрша [prizörşa] (ödül alan kadın) ileri sürmektedir (1988, s. 217). Guzaerova (2019, s. 108), N. Şansky’nin çalışmalarına dayanarak, kadın bireyleri ve dişi hayvanları belirtmek için kullanılan ‘-ш(а)’ son ekinin 18. yüzyılın başlarında Almancadan ödünç alındığını (örneğin, ‘Doktorsche’den докторша [doktorşa], ‘Generalsche’den генеральша [general’şa]) savunmaktadır. Ayrıca, Efremova (2000), ‘генеральша’ örneği üzerinden bu son ekin konuşma diline özgü üslup tonuna dikkat çekmektedir. Guzaerova’nın (2019, s. 107) araştırmasına göre, ‘-ш(а)’ son ekiyle türetilen feminitifler, konuşma diline özgü bir yapıya sahiptir ve капельдинерша [kapel’dinerşa], кастелянша [kastelyanşa], контактёрша [kontaktörşa], паникёрша [panikörşa] gibi sadece dört sözcük üslup olarak nötr kabul edilmektedir. İlyasova ve Pugaçyova (2022, s. 62) ise, ‘-ш(а)’ son ekiyle oluşturulan yeni sözcükler arasında модельерша [modelyerşa] (modacı kadın), режиссёрша [rejisörşa] (kadın yönetmen), искусствоведша [iskustvovedşa] (sanat tarihçisi kadın), экскурсоводша [ekskursovodşa] (rehber kadın), барменша [barmenşa] (kadın barmen) gibi okazyonel sözcükler olmak üzere iki ayrı grup ayırt edilebileceğini vurgulamaktadır. Bekasova, Gajarský ve Grominová (2024, s. 178), günümüzde bu son ekin kadınları medeni durumlarına göre adlandırmanın yanı sıra, konuşma dilinde aşağılayıcı ve hakaret içeren bağlamlarda da kullanıldığını dair bir görüş sunmaktadır. İ. Fufaeva (2020, s. 219) ise, çağdaş Rusçada bu son ekin ‘en üretken dişil son ek’ olduğunu ifade etmektedir.

Böylece, ‘-ш(а)’ son ekinin sadece ‘eş’ anlamıyla sınırlı kalmadığını; aynı zamanda yeni türetilen dişil kelimelerde kullanıldığında tartışmalara neden olan, konuşma dilinde ironik ve hatta aşağılayıcı anlamlar kazandığını göstermektedir. Dolayısıyla konuşma diline özgü ve bazen aşağılayıcı bir ton katmaktadır, bu da resmi ve akademik bağlamlarda kullanımını sınırlandırmaktadır. Bu bağlamda, ‘-ш(а)’ son ekinin çoğu meslekten dişil sözcüklerin türetiminde verimli olmadığı belirtilmelidir. Ancak, bu durum блогерша [bloggerşa] (blog yazarı), инвесторша [investorşa] (yatırım uzmanı kadın), банкирша [bankirşa] (banka sahibi

veya müdürü kadın), курьерша [kuryerşa] (kurye kadın) gibi yeni dişil sözcüklerin türetilmesini engellememiştir.

**8. ‘-ух(а)’:** Son eki, Rus dilinde yerel dişil sözcüklerin türetilmesinde kullanılmaktadır. Ancak, bu son ek verimsiz olarak kabul edilmekte ve türetilen sözcüklere belirgin, etkileyici bir stilistik ton katmaktadır. Ayrıca, fiil köklerinden (örneğin, стряпать [stryapat’] (hamur işi yapmak) – стряпуха [stryapuha] (hamur işi yapan kadın), потаскать [potaskat’] (kullanmak) – потаскуха [potaskuha] (sürtük kadın / kullanılan kadın)) ve dişil cinsiyetteki bireyleri niteleyen sıfatlardan (örneğin, старая [staraya] (yaşlı) – старуха [staruha] (moruk kadın), толстая [tolstaya] (şişman) – толстуха [tolstuha] (şişko kadın)) türetilen sözcüklerde de kullanılmaktadır.

**9. ‘-Уш(а)’** eki genellikle konuşma dilinde veya lehçelerde hitap ederken kullanılır: дорогуша [doroguşa] (cancağız), роднуша [rodnuşa] (özcanım).

**10. ‘-ичк(а)’:** Argo tarzında aktif olarak kullanılır ve kelimeye olumsuz çağrışım katar: алкоголичка [alkogolička] (alkolik kadın), математичка [matematička] (matematikçi kadın), певичка [pevička] (şarkıcı kadın).

**11. ‘-ин-’/ ‘-ын-’:** Son eki, Rus dilinde yüksek sosyal konumu ifade eden dişil isimler türetmek amacıyla kullanılan eski son eklerden biridir (боярыня [boyarinya] – soylu kadın, княгиня [knyaginya] – düşes, богиня [boginya] – tanrıça). Bu nedenle, daha çok arkaik veya edebi metinlerde rastlanmaktadır. 20. yüzyılın ortalarından itibaren, konuşma dilinde kadın uzmanları ifade etmek için de kullanılmaya başlamıştır (геологиня [geologinya] (jeolog kadın), шефиня [şefinya] (patron kadın), педагогиня [pedagoginya] (eğitimci kadın)). Ancak, ‘-ин-’ son ekinin arkaik çağrışımları nedeniyle, çağdaş Rusçada психологиня [psihologinya] (psikolog kadın), филологиня [filologinya] (filolog kadın), депутатыня [deputatinya] (milletvekili kadın) gibi yeni türetilen biçimler genellikle olağan dışı veya yapay olarak algılanmaktadır. Dolayısıyla, bu ekin üretkenliği sınırlıdır ve yaygın bir kullanım alanına sahip değildir. Son ekin anlamsal içeriği üzerine tartışmalar devam etmekle birlikte, konuşma dilinde kullanımı sürmektedir (Alksnit: 54).

**12.** Şakar (2019, s. 1017), Rus dilinde, eril isimlerden türetilen dişil isimlere ek olarak, fiillerden türetilen feminitifler (гадать [gadat’] (fal yapmak) – гадалка [gadalka] (falcı kadın), ворожить [vorojit’] (büyü yapmak) – ворожея [vorojeya] (büyücü kadın), жать [jat’] (biçmek) – жнея [jneya] (biçim yapan kadın), шить [şit’] (dikmek) – швея [şveya] (dikişçi kadın)) olduğunu belirtmektedir. Yazar, fiillerden ‘-лк(а)’ son ekiyle türetilen sözcüklere bir kişinin mesleğini belirtmekten ziyade bir eylem veya işlev anlamı kattığını, ayrıca ‘-м’ son ekiyle türetilen de birkaç sözcük (‘ведьма’ [ved’mə] – cadı) olduğunu eklemektedir (Şakar, 2019, s. 232).

**13.** Son olarak, yabancı dillerden Rusçaya geçmiş sözcüklerden oluşan feminitif grubudur. Bu tür sözcükler Rusçaya nispeten yakın zamanda (XX. yüzyılın sonu ile XXI. yüzyılın başında) girmiş ve İngilizce konuşulan ülkelerden yeni kültürel olguların ve mesleklerin benimsenmesiyle doğrudan ilgilidir. Marinova, çağdaş Rusçada kadınlara atıfta bulunan ancak geleneksel dişil cinsiyet işaretlerini kullanmayan bu tür dişil sözcüklerin iki kategoriye ayrıldığını belirtmektedir. İlk kategori, her zaman kadınları ifade eden ancak eril

cinsiyetli olarak kabul edilen sözcüklerden oluşmaktadır (бeбиситтер [bebisiter] (bebek bakıcısı), чирлидер [çirlider] (amigo kız)) (Marinova, 2008, s. 149-151). Ancak araştırmacıya göre, bu durum Rus dilinin gramer kurallarını ihlal etmektedir, zira bu sözcükler kadınları ifade etmelerine rağmen eril isimler gibi çekimlenmektedir. İkinci kategori ise, yalnızca kadınları ifade eden feminitifleri kapsamaktadır (çekimi olan: путана [putana] (fahişe), секс-бомба [seks bomba] (seks bombası) ve çekimi olmayan, sabit: бизнесвумен [biznesvumen], бизнес-леди [biznes ledi] (iş kadını), гёрлфренд [görlfrend] (kız arkadaş)). Bununla birlikte, dil bilimcilerin dikkatini çeken bir diğer husus ise, Rusça son ekler aracılığıyla türetilen yabancı kökenli бeбиситтерша [bebisiterşa], бeбиситтерка [bebisitterka], чирлидерша [çirliderşa], чирлидерка [çirliderka], хостесша [hosteşa] gibi feminitifler. Söz konusu yabancı kökenli sözcüklerin dişil biçimleri, Rusça dil bilgisi kurallarına uyarak ‘-ша’ ve ‘-ка’ gibi Rusça soneklerle türetilmektedir. Bu tür sözcükler, Rus dili sözlüklerine yansımış olup resmi dişil cinsiyet işaretlerine sahiptir (İlyasova ve Pugaçyova, 2022, s. 57). Böylece Rus dilinin yabancı kelimeleri kendi yapısına uyarlama eğilimini gösteriyor.

### **Sonuç**

Dilin toplumsal yaşamın bir yansıması olduğu dikkate alındığında, günümüzde feminitifler, cinsiyet eşitliği mücadelesinin dilsel araçlarından biri olarak öne çıkmaktadır. 20. yüzyılda toplumsal cinsiyet eşitliğindeki ilerlemeler ve iş gücü faaliyetlerinde kadın ve erkek cinsiyeti arasındaki eşitliğin artması, kadınların mesleklerini ve sosyal statülerini tanımlayan sözcüklerin türetimini önemli ölçüde etkilemiştir. Bu bağlamda, feminitifler, ‘erkek’ ve ‘kadın’ meslekleri şeklindeki kalıplaşmış yargılarla mücadelede önemli bir rol oynamaktadır.

Rus dilinde feminitiflerin ortaya çıkışı başlangıçta toplumsal cinsiyetle ilişkili olsa da Rus toplumunda bu sözcükler feminist bir yük taşımamakta ve daha çok yapıcı bir düzlemde değerlendirilmektedir. Bu durum, Rus dilindeki toplumsal cinsiyet eşitsizliğine işaret etmektedir.

Bu çalışma, çağdaş Rus dilinde hem yerleşik hem de yerleşik olmayan dişil biçimlerin bulunduğunu göstermiştir. Yeni feminitifler tartışmalı olmakla birlikte, kamusal ve iş dünyası söylemleri de dâhil olmak üzere çeşitli söylem türlerine yavaş yavaş nüfuz etmektedir. Şüphesiz, dişil sözcüklerin resmi metinlerde ve kitle iletişim araçlarında yer alması, onların normatifleşme sürecini hızlandırabilir. Ancak, şu anda Rusya’da dişil sözcüklerin kullanımı, özellikle yasal düzeyde olumsuz algılanmaktadır.

Analiz, son ek türetiminin Rus dilinin sözcük türetim sisteminin önemli bir parçası olduğunu ve sosyokültürel normlardaki değişimlerle ilişkili dilsel süreçlerin dinamiklerini yansıttığını ortaya koymuştur. Rus dilinde dişil sözcüklerin çeşitli türetim yollarının eş zamanlı olarak gelişmesi, bu sözcüklerin resmi olarak meşrulaştırılması olasılığını gündeme getirmektedir. Son eklerin çeşitliliği, farklı anlamsal tonları ve üslup nüansları belirlememize olanak sağlamıştır. Ayrıca, incelenen son eklerin dişil sözcüklere hem nötr hem de duygusal olarak yüklü bir karakter kazandırabildiği tespit edilmiştir. Bu çalışma, Rusçada dişillerin türetimi için evrensel bir son ekin bulunmadığını göstermiştir. Son eklerin çokluğu, hatalı stilistik tonlamalar, söylenenlerin anlamını olumsuz yönde değiştirebileceğinden, dişil sözcüklerin son derece dikkatli kullanılmasını gerektirmektedir. Rus dilinde eril adlardan dişil adlar türetmek amacıyla kullanılan zengin bir sonek çeşitliliği mevcuttur.

Her bir son ek, türetilen dişil isme kendine özgü anlamsal ve üslupsal nitelikler katarak dilin cinsiyet ayrımını ifade etme gücünü artırmaktadır. Bununla birlikte, dilin toplumsal cinsiyet rolleri ve kültürel normları yansıttığındaki çeşitlilik de dikkate değerdir. Özellikle ‘-к(а)’ ve ‘-ш(а)’ son eklerinin yeni feminitiflerin türetilmesinde yüksek bir verimliliğe sahip olduğu gözlemlenmektedir. Yabancı dillerden Rusçaya geçen sözcüklerin Rusça son ekler aracılığıyla dişil formlarının oluşturulması da dilin dinamik yapısını ve uyum sağlama kabiliyetini göstermektedir. Biçimsel olarak nötr bir karşılığın bulunmaması, адвокатша [advokatşa] (avukat kadın), брокерша [brokerşa] (borsacı kadın), докторша [doktorşa] (doktor kadın), капитанша [kapitanşa] (kaptan kadın), блогерша [bloggerşa] (blog yazarı kadın), специалистка [spetsialistka] (uzman kadın) gibi sözcüklerin olumsuz üslup tonlamalarına yol açmaktadır.

Buna ek olarak, resmi Rusçada statü veya meslek belirten sözcükler hâlâ eril biçimde kullanılmaktadır. Dişil sözcüklerin eşli türetimi tartışmalı bir olgusu olması sebebiyle Rusçayı yabancı dil olarak öğrenenleri yanıltmaktadır. Bazı eşli sözcüklerin varlığı, dişil sözcüklerin türetiminde kesin bir faktör değildir. Ayrıca, yerleşik dişil biçimlerin yanı sıra, son zamanlarda Rus dilinin normlarına göre türetilmeyen ve ideolojik amaçlar güden yeni biçimler de kullanılmaktadır.

Rus dilinde eril sözcüklerin sayısı baskındır ve bu durum hem dil dışı (sosyo tarihsel koşullar) hem de dil içi (dil bilimsel nedenler) etkenlerle açıklanmaktadır. Genel olarak, Rusçadaki eril sözcükler, cinsiyetten ziyade birey (sosyal ve mesleki statü) kavramını içermektedir.

Bu bağlamda, yeni dişil sözcükleri türetirken, dil bilimsel kurallara ve sözcük türetim normlarına odaklanmak ve böylece aşırı ideolojik tonlama riskini azaltmak gerekmektedir. Rus dilinde bir dişil sözcüğün algılanması, yalnızca yapısına değil, aynı zamanda kullanım bağlamına, konuşmacının ve dinleyicinin kişisel görüş ve inançlarına da bağlı olduğu dikkate alınmalıdır.

### **Kaynakça**

- Alksnit, N. (2020). Sistema slovoobrazovaniya feminativov v sovremennom russkom yazıke sbornik statey mejdunarodnoy naučnoy konferentsii, posvyaschennoy 90-letnemu jubileju akademika V. G. Kostomarova. *Gorizonty Sovremennoy Rusistiki*, 30-31 Ocak, 49-56. Moskva: Gosudarstvenniy institut russkogo yazıka im. A. Puşkina.
- Bakasova, E., Gajarský, L. & Grominová, A. (2024). Problemy osvoyeniya kategorii roda pri obučenii russkomu yazıku slovatskih studentov. *İzvestiya Yujnogo Federalnogo Universiteta. Filologičeskiye Nauki*, 28(№ 1), 174-181.
- Bakhayeva, L. (2006). Gendernaya problematika v yazıkoznanii. *Lingua - Universum*, 4, 72-77.
- Brandner, A. (2020). K voprosu o naimenovaniyah jenskih lits v russkom yazıke. *Novaya Rusistika*. 13(2), 5-15.
- Butorina, E. (2023). Feminativı v uzuse novıh media. *Filologičeskiye Nauki Voprosı Teorii i Praktiki. Philology. Theory & Practice*, 16(8), 2600-2605.
- Coates, D. (2005). Jenşını, mujsşını i yazık. (Ed. A. Kirilina) *Gender i yazık* (pp. 33-224). Moskva: Yazıkı Slavyanskoj Kulturyı.
- Efremova, T. (2000, March 15). *Novyj slovar russkogo yazıka. tolkovo-slovoobrazovatel'nyj* (21.12.2024 tarihinde <https://www.efremova.info/dan> alınmıştır).
- Fufayeva, İ. (2020). *Kak nazıvayutsya jenşını. feminativı: istoriya, ustroystvo, konkurenciya*. İzdatelstvo AST.
- Godizova, Z., & Landzya, Ts. (2022). Feminativı v sovremennom russkom yazıke: sistemno-funktsionalnyy aspekt. *Verhnevoljskiy Filologičeskiy Vestnik*, 4(31), 44-52.
- Goroşko, E. Gendernaya problematika v yazıkoznanii, [articles/goroshko.htm](https://www.owl.ru/articles/goroshko.htm) (13.01.2025 tarihinde [www.owl.ru](http://www.owl.ru)'dan alınmıştır).
- Gritsenko, E. (2005). *Yazık. Gender. Diskurs*. Nijniy Novgorod: Nijegorodskiy Gosudarstvenniy Universitet im. N. İ. Lobaçevskogo.
- Guzaerova, R. (2019). Blogger ili bloggerşa: russkiye feminativı s formantom -ıı(a) v sovremennom mediaprostranstve. *Uçyonıye Zapiski Kazanskogo Universiteta. Seriya Gumanitarnıye Nauki*, 161(5-6), 105-116.
- İlyasova, S., & Pugaçeva, E. (2022). Feminativnost': ot leksicheskoj k slovoobrazovatelnoj. *Philological Class*, 27(4), 54-76.
- Jorj, T. (2018). Feminativ: lingvističeskiy aspekt i problema perevoda. *Fundamentalnaya Nauka Vuzam*, 356-363.
- Khaleeva, İ. (2001). Gender v teorii i praktike obučeniya mejyazykovoı kommunikatsii. (Ed. İ. Khaleeva), *Gender: yazık, kultura, kommunikatsiya: Doklady mejdunarodnoj konferentsii*, 7-11.
- Kirilina, A. (2004). Gendernye issledovaniya v lingvistike i teorii kommunikatsii: uchebnoe posobie dlya studentov vysshikh uchebnykh zavedenij [gender studies in linguistics and communication theory: a textbook for university students]. Moskva: Rossijskaya politicheskaya entsiklopediya.
- Kirilina, A. (2005). *Gender i yazık*. Moskva: Yazıkı slavyanskoj kulturyı.
- Krongauz, M. (2005). *Semantika* (2-e izdanie). Moskva: Akademiya.

- Kuznetsov, S. (2008). *Novejšiy bolşoy tolkoviy slovar russkogo yazıka*. Sankt-Peterburg: Norint.
- Latipova, Z. A. (2022). Feminativy v russkom i frantsuzskom yazıkah na materiale sotsialnoy seti twitter. Dokladı Başkırskego Universiteta, Tom 7 (№3), 180-185.
- Lomonosov, M. (1755). Rossijskaya grammatika. Sankt-Peterburg: Imperatorskaya Akademiya Nauk. <http://www.library.fa.ru/files/Lomonosov-grammatika.pdf>
- Marinova, E. (2008). *İnoyazıçnıye slova v russkoy reçi kontsa XX – načala XXI v.: problemi osvoeniya i funktsionirovaniya*. Moskva: OOO "İzdatelstvo ELPIS".
- Norman, B. (2021). K probleme feminativov: obyektivnaya realnost, yazykovaya kartina mira i metayazykovaya otsenka. *Zbornik Matitse Srpske za Slavistiku*, 100), 231-246.
- Radbil, T., Ratsiburskaya, L., Bakich, N., Zhdanova, E., Toropkina, V., & Shchenikova, E. (2018). Sotsiokulturnıe, lingvokognitivnıe i lingvopragmatičeskiye aspekty sovremennıh slovoobrazovatelnyh protsessov. *Vestnik Moskovskogo Universiteta*, Seriya 9. Filologiya, 2, 127-152.
- Şakar, R. (2019). Rus dilinde kadınlık ifade eden isimlerin kelime yapım açısından incelenmesi ve Türk dili ile karşılaştırmalı bir değerlendirmesi (son ekli örneklerde). *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Aralık (63), 215-235.
- Şakar, R. (2019). Rus dilinde meslek isimlerinin kelime yapım açısından incelenmesi (son ekli örneklerde). *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(37), 995-1026.
- Şanski, N. (1959). İz russkogo slovoobrazovaniya. o slovoobrazovatelnyh svyazyah i proiskhojdenii suffiksa -şa. *Russkiy Yazık v Natsionalnoj Şkole*, 4, 65–67.
- Şanski, N. (1988). *Sovremennyj russkiy literaturnyj yazyk*. Uchebnoe Posobie dlya Pedagogičeskikh Institutov. Leningrad: Prosveşeniye.
- Şvedova, N. (1980). *Russkaya Grammatika*. Moskva: Nauka.
- Tomskaya, M. M. (2005). Gendernye issledovaniya v otechestvennoj lingvistike. (Ed. Tomskaya, M.) *Russkiy yazık v sovremennom obşestve: funktsionalnye i statusnye karakteristiki* (102-130) (<https://cyberleninka.ru/article/n/gendernye-issledovaniya-v-otechestvennoj-lingvistike>, 12.01.2025 tarihinde alınmıştır).
- Vinogradov, V. (1986). *Russkiy yazık (grammatičeskoye uçeniye o slove)*. Moskva: Vıssşaya Şkola.